

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře
v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího BERNÁTA a
přisědících Jarmily OPLATKOVÉ a Petra KOTALÍKA ve veřejném
hlavním líčení rozhodl dne 27. dubna 2000 v Táboře
t a k t o :

Obžalovaný

Miloš Roudnický,

nar. 11.11.1939 v Příšimasech, okr. Kolín, ~~rod. příjmením~~,
invalidní důchodce, bytem Příšimasy, ~~1111111111~~, okr.
Kolín, v době činu příslušník 9. roty PS pohraniční brigády
České Budějovice,

u z n á v á s e v i n n ý m

trestartým činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1,3
tr.zák., p r o t o ž e

dne 26.9.1960 v době od 04.00 hod. do 04.15 hod. v úseku
pohraniční roty v prostoru Na Skalkách u obce Tichá v okrese
Český Krumlov jako velitel pohraniční hlídky v rozporu s
ustanoveními hlavy X. předpisu PS-I-1, zejména čl. 467, 469
a 470, tehdy platnými, za snížené viditelnosti - tmy použil
samopal, kterým byl vyzbrojen, proti postavám osob
nacházejících se uvnitř drátěného zátarasu na státní hranici
mezi tehdejší ČSSR a Rakouskem, přičemž přímou střelbou na

vzdálenost asi 10 - 15 metrů zasáhl dávkami Helmuta Vítů, nar. 23.9.1943 a Josefa Vítů, nar. 25.2.1942, čímž oběma jmenovaným způsobil smrtelná zranění, kterým na místě podlehl, zasažen pouze nebyl František Vítů, nar. 7.8.1945, který byl o něco později zadržen,

t e d y jinému úmyslně způsobil těžkou újmu na zdraví a způsobil takovým činem smrt,

a z a t o s e o d s u z u j e

podle § 222 odst. 3 tr.zák. s použitím § 40 odst. 1 tr.zák. k trestu odnětí svobody na 20 (dvacet) měsíců.

Podle § 58 odst. 1 písm. a) tr.zák. a § 59 odst. 1 tr.zák. se mu výkon tohoto trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu 2 (dva) roky.

O d ů v o d n ě n í :

Obžalovaný Miloš Roudnický byl povolán k výkonu vojenské základní služby v roce 1958. Nastoupil do výcvikového střediska pohraniční stráže ve Vyšším Brodě. Po absolvování základního výcviku byl převelen na 9. rotu PS - Cetviny, pohraniční brigády České Budějovice. Během výcviku byl seznámen s povinnostmi příslušníka PS, zejména s obsluhou používaných zbraní, se způsoby zadržování osob narušujících státní hranici a také s dalšími předpisy pro výkon dané služby. Po příchodu na svou jednotku byl seznámen se střeženým úsekem, průběhem státní hranice a dalšími situacemi v prostoru roty.

Dne 26.9.1960 v ranních hodinách byl vyslán nadřízeným jako velitel pohraniční hlídky spolu s podřízeným voj. v zál. Jaroslavem Pluhařem k ostraze státní hranice do prostoru Skalka s působením jako skrytá hlídka. Po 04.00 hod. téhož dne zaregistroval světlo na signalizačním zařízení drátěného zátarasu sestávajícího ze tří stěn, když na prostřední stěně byly vedeny vodiče napájené vysokým napětím. Tuto skutečnost oznámil na svou jednotku, přičemž

operační dozorcí mu vydal úkol událost prověřit a případného narušitele zadržet. Na základě toho se členem hlídky běžel podél drátěných zátarasů do místa, kde zaregistroval uvnitř drátěného zátarasu nejméně dvě postavy, z nichž jedna se mu jevila jako stojící a druhá nějak přikrčená.

V té chvíli se uvnitř drátěného zátarasu nacházeli Helmut Vítů, nar. 23.9.1943, Josef Vítů, nar. 25.2.1942 a František Vítů, nar. 7.8.1945. Šlo o bratry, kteří se rozhodli, že odejdou do zahraničí a budou to realizovat v prostoru blíže obce Tichá v okrese Český Krumlov. Vzájemně se dohodli, že za pomoci kleští přestřihnou dráty na hranicích, přičemž spoléhali na bratra Josefa, který zmiňoval, že daný prostor státní hranice zná, že tam pracoval. Rozhodného dne kolem 04.00 hod. došli k drátěným zábránám a po prolezení první stěny všichni zalehli. Za pomoci kleští Josef Vítů přestřihl drát v další stěně, avšak při tom byl zasažen elektrickým proudem. Za této situace se k danému místu přiblížila shora uvedená pohraniční hlídka.

V popsanou dobu mezi 04.00 hod. - 04.15 hod. v popsaném úseku obžalovaný jako velitel pohraniční hlídky použil slovní výzvy k zastavení spatřených osob a realizoval varovné výstřely. Bezprostředně poté, aniž situaci náležitě zhodnotil a použil jiná opatření, přicházející zcela zřejmě v úvahu, začal proti těmto postavám střílet ze samopalu, který měl k dispozici. Přímou střelbou na vzdálenost asi 10 - 15 metrů zasáhl dávkami Helmuta Vítů a Josefa Vítů. Zasažen pouze nebyl František Vítů, který byl o něco později zadržen.

Helmut Vítů byl zasažen čtyřmi střelami, kterými byly zasaženy hrudník v krajině srdeční, břicho, levá horní končetina. Střely byly vypáleny ze vzdálenosti kolem 12 metrů. Jmenovanému bylo způsobeno takové zranění, že na místě zemřel v důsledku zhmoždění srdce, zakrvácení osrdečnicku, zhmoždění plic a jater se zakrvácením dutiny pohrudniční a dutiny břišní kolem jater. Smrti se nedalo zabránit žádnou ani sebevčasnější lékařskou pomocí. Josef Vítů byl zasažen pěti střelami, z nichž první vnikla do krku z levé strany, druhá vnikla do těla v místě hřebenu lopatky, třetí vnikla do těla v zadní čáře axilární vlevo a prošla pravou plicí, čtvrtá pronikla měkkými částmi levé paže a rovněž vstoupila do těla a pátá střela pronikla přední plochou pravého stehna. V tomto případě byly střelné rány vypáleny ze stejné vzdálenosti jako u Helmuta Vítů. Na způsobená poranění jmenovaný zemřel zhmožděním a přerušením dolního úseku prodloužené míchy, s rozdrčením příslušných krčních obratlů a zhmožděním srdce se zakrvácením osrdečnicku a dutin pohrudničních, se současným zhmožděním plic. Ke smrti došlo bezprostředně po zranění a nešlo jí zabránit žádnou ani sebevčasnější lékařskou pomocí.

Popsaná událost byla šetřena velitelskými orgány za přítomnosti prokurátora. Komise dospěla k závěru, že zbraně proti osobám použil velitel hlídky Miloš Roudnický. Podřízený člen hlídky zbraně proti osobám nepoužil. Roudnický vystřelil 14 nábojů včetně varovného výstřelu, člen hlídky pak vystřelil celkem 5 nábojů jako dvou varovných výstřelů. Komise shledala, že použití zbraně bylo provedeno oprávněně a odpovídalo předpisu PS-I-1. Vojenský prokurátor patrně o těchto závěrech informován nebyl, protože se nenalezl žádný doklad ani zápis v příslušných rejstřících.

Tyto skutečnosti zjistil soud z výpovědí obžalovaného Miloše Roudnického, z výpovědí svědků osobně slyšených Ladislava Jury a Jaroslava Pluhaře, dále ze čtených svědeckých výpovědí Ing. Stanislava Helekala, Jiřího Marka, Josefa Marka, Václava Pavlíka, Albína Srogončíka, Jaroslava Tomka, Karla Červeného, dále ze znaleckých posudků, odborných vyjádření, historických dokumentů - osobního vyšetřovacího svazku, listů o prohlídce a pitevních protokolů, z fotodokumentace místa události z pozdější doby, map, sl. předpisu PS-I-1, osobních dokladů a sdělení.

Obžalovaný ve své výpovědi popsal svou přípravu na činnost příslušníka pohraniční stráže a rovněž všechny rozhodující skutečnosti související s výkonem služby na státní hranici kritického dne. Zásadně k tomu uvedl, že zaregistroval světelnou signalizaci, což oznámil operačnímu důstojníkovi, který mu uložil, aby situace byla prověřena. Počal se tedy se členem hlídky přesunovat k signalizovanému místu. Byl tehdy vyzbrojen samopalem, měl ještě signální pistoli a světlice, dále hlídka měla k dispozici telefonní pojítka. V tu dobu se dalo jen něco rozeznávat. Viděl však dvě pohybující se postavy a slyšel hlasy. Podle předpisu zvolal příslušnou výzvu a když se dále nic nedělo, vystřelil varovné výstřely. Po výstřelu se jedna z osob dala do pohybu a druhá se přikrčila. Obě osoby byly vedle sebe. Po varovném výstřelu se už osoby nepohybovaly. Třetí osobu neviděl. Od těchto osob mohl být vzdálen asi 10 - 15 metrů. V té chvíli bral do úvahy připomínky nadřízených, jak jsou narušitelé cvičeni, že házejí útočné nože a nebo i granáty. Vzhledem k tomu prakticky bezprostředně po varovných výstřelech vystřelil ze samopalu dvě dávky. Šlo o moment, kdy se jedna z osob dala do pohybu proti němu. Použil střelných dávek i přesto, že si uvědomoval, že ty osoby, které se nacházely uvnitř zátarasů, nemohly nikam uniknout. První stěna mohla být vysoká asi 150 cm a prostřední stěna mohla dosahovat výše kolem 2 metrů. Situaci vnímal tedy tak, že vzhledem k pohybu té osoby může být použita zbraň proti němu. Zbraň sice neviděl, avšak i takový moment zvažoval. Po výstřelech vnímal, že ty osoby mohl, ale i nemusel zasáhnout. Teprve dodatečně bylo zjištěno, že se na místě nachází ještě další osoba, která pak byla zadržena.

Na svou obhajobu uvedl, že z ničeho neplyne, že by tehdy porušil platné předpisy o použití zbraně. Má rovněž odlišné názory na některé stránky zákona o protiprávnosti komunistického režimu, když dochází k jeho trestnímu stíhání až po 40-ti letech. Zdůraznil prostřednictvím svého obhájce, že tehdy v býv. ČSSR byli všichni občané omezováni, byly postaveny dráty a do nich vpuštěna elektrina. O vybudování takových zařízení někdo rozhodl, ale stíhán není. I předpis hovořící o tom, kdy a za jakých podmínek lze použít zbraně při narušení státní hranice, má různorodou povahu. Na jedné straně obsahově argumentuje pojmy jako zlikvidovat, zničit, což bezesporu jeho jako vojáka základní služby při ostraze státní hranice velmi silně ovlivňovalo a na druhé straně stanoví pravidla, podle kterých je nyní obviňován. Zůstává skutečností, že registrované osoby překročily zátaras a vůči nim byly vydány příslušné výzvy a použity varovné výstřely. Měl důvodnou obavu, že výzva nebyla uposlechnuta. Existuje o tom též informace ve výpovědi zadržného bratra usmrcených, když se zmínil, že jeden z bratrů se dal do pohybu. Proto situace na jeho straně byla vyjimečná a nelze vyloučit, že zbraň byla použita opodstatněně. Použití zbraně třeba hodnotit v kontextu tehdejší doby. Není přitom jisté, že též střílel svědek Jaroslav Pluhař. Ten zřejmě pod možnou úvahou, že by mohlo být stíháním postupováno i proti němu, vypovídá jinak, než jím bylo učiněno v dřívější fázi objasňování případu. Proto patrně popřel, že by šlo o jeho podpis na dřívějším svědectví. Nelze také nevidět možné nevědomé ovlivňování obžalovaného vyšetřovatelem, pokud jde o jím použité rozhodující pojmy, když hovořil o nezřetelných siluetách, jak takový pojem je obsahem citovaného služebního předpisu. Konečně podle obžalovaného nebyly zjištěny všechny okolnosti týkající se použití zbraně a zda to byly všechny střely, které zasahly oběti, které byly vystřeleny z jeho zbraně. Měl by být proto obžaloby zproštěn.

Z důkazů provedených při hlavním líčení a náležitě zhodnocených jednotlivě i v souhrnu vyplývají takové skutečnosti, které naprosto spolehlivě vyvrací námítky obžalovaného, takže s obhajobou obžalovaného, že by měl být obžaloby zproštěn, se soud neztotožnil. Skutková zjištění, jak k nim tento soud dospěl, jsou plně prokazována a nejsou důvodné pochybnosti o učiněných závěrech. Ty nevyklučuje ani obsah samotných výpovědí obžalovaného, a to jak učiněných v rámci přípravného řízení, v hlavním líčení, tak v době události před příslušnou vyšetřovací komisí.

Obžalovaný nepopírá, že byl slyšen a že tam vypověděl o všech faktech, která v rozhodné chvíli vnímal. Uvedl, že zpozoroval nezřetelnou siluetu v postavě člověka mezi drátěným zátarase. Vyzýval neznámého, aby se zastavil a dal ruce vzhůru. Zvolání opakoval a pak vystřelil varovný výstřel do vzduchu. Podle něj stejně tak učinil i člen hlídky, který rovněž vystřelil varovný výstřel. Dále uvedl,

že pak spatřil, že neznámá osoba vyskočila a vrhla se směrem proti nim. Nečekal a vystřelil dávku proti útočníkovi. Poté pak se členem hlídky zalehli a dali signál, kterým žádali o pomoc. Potom slyšel od záatarasu volání, aby nestříleli. Poznal, že jde o nějakého mladšího chlapce. Toho o chvíli později zadrželi. V přípravném řízení ke svému obvinění vypověděl, že uviděl uvnitř drátěného záatarasu siluety osob. Poté realizoval příslušné výzvy, stejně tak i další člen hlídky. Když na to nebylo reagováno, vystřelil do vzduchu. Postavy, které viděl jako siluety, se mu jevily tak, že jedna byla stojící a druhá nějak přihrčená. Po výzvě a varovném výstřelu registroval jakýsi pohyb jako proti němu, a proto vypálil dávku směrem na siluety. Vzdálenost mezi ním a těmi siluetami mohla být asi 15 metrů.

Z těchto údajů je zřejmé, že zmíněné pojmy použil již v původním řízení a že tedy nepřichází v úvahu, že by vyšetřovatel v tomto případě nějak manipuloval s výpovědí obžalovaného a nebo mu takové pojmy vnucoval. Je také zřejmé, že se obžalovaný do hlavního líčení nikdy nezmiňoval o tom, že by též člen hlídky s výjimkou varovných výstřelů použil své zbraně vůči osobám nacházejícím se uvnitř drátěného záatarasu. Konečně něco takového není vylučováno pouze výpovědí člena hlídky svědka Jaroslava Pluhaře, ale je to vylučováno i závěry původní vyšetřovací komise, která by jistě neměla důvod nějak zkreslovat účast jmenovaného na této události, když jinak i jeho činnost byla vnímána jako souladná s příslušnými tehdy platnými normami. V závěrech komise se výslovně uvádí, že zbraně proti osobám použil obžalovaný, přičemž člen hlídky tak neučinil. Zdůvodňuje se také, že tak učinit nemohl, protože stál za velitelem hlídky. Dále se v závěrech konstatuje, že obžalovaný vystřelil 14 nábojů včetně varovného výstřelu. Je rovněž nepochybné, že obě zasažené osoby byly zraněny v důsledku devíti zásahů. Bezpochyby šlo o výstřely ze samopalu obžalovaného, čemuž napovídá i ten fakt, že šlo o zásahy dávkou střel právě ze směru, kde stál obžalovaný. I jednotlivá místa vstřelů do tělesného organismu obou usmrcených osob, svědčí pro takovéto závěry.

Dokumentačním materiálem je také zcela jednoznačně potvrzováno, že v důsledku výstřelů utrpěli postižení taková zranění, kterým na místě podlehli. Dokumentují to výsledky pitvy obou usmrcených, učiněné závěry v tehdejších posudcích a rovněž závěry, které jsou obsahem opatřeného znaleckého posudku. Je doloženo, že bezprostřední příčinou smrti Helmuta Vítů bylo střelné poranění srdce, plic a jater se zakrvácením hrudní a břišní dutiny. Bezprostřední příčinou smrti Josefa Vítů bylo střelné poranění prodloužené míchy. Vedle toho bylo také zjištěno střelné poranění srdce a plic. I toto zranění bylo smrtící. Podle znaleckého posudku zásah elektrickým proudem, který ale nevedl ke smrti, nelze u Josefa Vítů zcela vyloučit, což koresponduje i s jinými

důkazy. Je rovněž doloženo a podrobně popsáno, jaká další poranění z jednotlivých výstřelů jmenované osoby utrpěla. Odborným posudkem je prokazováno, že střelná poranění, průběh střelných kanálů a střela patrná z pitevního protokolu, svědčí pro použití zbraně ráže 7,62 x 25 Tokarev nebo 9 mm Luger než zbraně ráže 7,62 x 39. Tímto posudkem je také dokládáno, že v době zastřelení Josefa a Helmuta Vítů mohly být tuzemskou armádou, případně pohraniční stráží používány samopaly vz. 23 a 25, ráže 9 mm Luger, 24 a 26 ráže 7,62 x 25 nebo vz. 58 ráže 7,62 x 39. Všechny uvedené zbraně umožňovaly střelbu jednotlivými ranami i střelbu dávkou ran.

Z výsledků prověřování tehdejšího postupu vyšetřovací komise dále vyplývá, že nebylo postupováno v plném souladu s nároky tehdy platných předpisů. Šetření nebylo zcela úplně provedeno a je evidentní, jak bylo zjištěno v historických archivech, že o události nebyl informován vojenský prokurátor a že tak závěry byly záměrně formulovány tak, aby nedošlo k prokázání chybného, resp. protiprávního postupu velitele hlídky obž. Miloše Roudnického. Tuto skutečnost mu sice nelze připisovat jako jím zaviněnou, ale každopádně lze tím dovozovat, že nutno na tento případ vztáhnout obsah § 5 zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu. Podle tohoto ustanovení do promlčecí doby trestných činů se totiž nezapočítává doba od 25.2.1948 do 29.12.1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby. Je patrné, že v době události neměla tehdejší moc zájem případ řešit ve vztahu k zasahujícím pohraničnickům a nebo vůči dalším viníkům. Naopak byly učiněny takové závěry, které vylučovaly trestní odpovědnost, takže protiprávní činnost obžalovaného či jiných osob řešena nebyla, ale naopak byla svým způsobem oceněna.

Že obžalovaný jednal protiprávně a že i přes uplynulou dobu nutno se případem zabývat a řešit ho ve světle všech tehdy platných zákonných norem, případně norem pozdějších, pokud to je pro obžalovaného příznivější, je dostatečně osvětleno všemi těmi důkazy, které byly jako v této době dostupné opatřeny a před soudem provedeny. Podle čl. 467 hlavy X. sl. předpisu PS-I-1, tehdy platného, při ochraně státních hranic museli se pohraničníci řídit zásadou používat zbraně tehdy, když všechna ostatní opatření jimi prováděná k zadržení narušitelů státních hranic nebo k zamezení útěku zadržených byla plně vyčerpána. Proto také podle čl. 465 daného předpisu každý případ použití zbraně mimo případy, kdy jí bylo použito k podání určitého smlouveného signálu, musel být pečlivě prověřen přímými náčelníky, zda použití zbraně bylo správné či nesprávné. Kromě toho od každého pohraničnicka podle uvedeného předpisu se vyžadovala vysoká odpovědnost za přesné dodržování

stanovených pravidel a za správné použití zbraně v každém jednotlivém případě. Na tomto závěru ničeho nemění ani obhajovací tvrzení, že na různých jiných místech předmětný předpis stanovoval i něco jiného, což vědomí pohraničnicka muselo nepochybně závažným způsobem ovlivňovat. Lze připustit, že ideologické zpracovávání pohraničnicků působilo negativně na jejich vědomí a vyvolávalo takové jejich snahy při plnění úkolů při ostraze státní hranice, že se pak nesrovnávaly s jinými požadavky. Podle čl. 189 pro pohraničnický platilo, že v noci nebo za mlhy úspěšné ochrany státních hranic a správného výkonu služby nutno dosahovat uměním dokonale se orientovat v terénu v noci a v mlze a využívat naslouchání k zjištění přítomnosti cizích osob. Dále dobrou střeleckou připraveností ve střelbě proti siluetám narušitelů státních hranic ve směru zvuku, při použití osvětlovacích prostředků. Uvedeno, že v noci používá pohraniční hlídka k úspěšnému vyhledávání narušitelů a k jejich pronásledování prostředků k osvětlování terénu. I v jiných ustanoveních se hovoří o různorodosti používaných prostředků před použitím střelných zbraní. Nicméně však třeba připomenout též obsah těch ustanovení, jimiž se zcela nepochybně měl obžalovaný řídit. Jde o čl. 469 a 470 tohoto předpisu. Při ochraně státních hranic mohl pohraničnick právo použít zbraně uplatnit v těchto případech: a) bez výstrahy při ozbrojeném napadení pohraniční hlídky, sousední hlídky nebo objektu chráněného pohraničnický, při napadení pohraniční hlídky, sousední hlídky nebo objektu chráněného pohraničnický, provedeném i neozbrojenou skupinou osob, když je ohrožen život pohraničnicků; b) s výstrahou proti osobám, které neoprávněně přešly na území našeho státu nebo se pokoušely neoprávněně přejít na území sousedního státu a na výstrahu se nezastaví, nebo proti osobám, které se protiví služebnímu zákroku pohraničnicka, nelze-li jinak odvrátit jejich odpor, směřující ke zmaření služebního zákroku, a nebo k zamezení útoku osob zadržovaných, eskortovaných nebo nebezpečných zločinců, není-li možno jinak jejich útěku zabránit. Ani o jeden takovýto případ se fakticky v posuzované věci nejednalo. Obžalovaný z ničeho nedovozoval a ani nemohl dovodit, že by osoby, které registroval uvnitř drátěného záatarasu, byly nějak ozbrojeny a nebo použily či hodlaly použít vůči němu nějakého takového prostředku, jak ve své obhajobě uvedl. Pokud by skutečně mělo jít o takové narušitele, kteří by byli ozbrojeni a hodlali použít nějakých prostředků vůči pohraniční hlídce, pak naprosto zřejmě by takového prostředku použili již v okamžiku, kdy se hlídka k nim přibližovala a nebo by takového prostředku použili ve chvíli, když obžalovaný činil hlasové výzvy a poté realizoval varovné výstřely. V této době k ničemu takovému nedošlo což mělo a muselo obžalovanému signalizovat, že nejde o ozbrojenou skupinu, ale o osoby, které sice neoprávněně pronikly za první drátěný záataras, zřejmě sice chtějí překročit státní hranici, ale není jistota, že jde o narušitele nebo zločince, kteří zaútočí na

něj či dalšího člena hlídky. Proto také podle čl. 470 mimo jiné pohraničnickům při plnění úkolu ochrany státních hranic bylo zakázáno používat zbraní proti nezřetelným siluetám za mlhy, v noci a na základě nejasného zvuku v křoví nebo trávě vždy tehdy, dokud se hlídka nepřesvědčila, že jde o naručitele nebo zločince, který se dal na útěk po výstraze. K tomu, že situace taková nebyla, jak obhajobou dovozuje obžalovaný, se podává i z výpovědi, jak ji učinil František Vítů po svém zadržení, resp. v rámci zavedeného jeho trestního stíhání pro pokus opuštění republiky. Ten ve své tehdejší výpovědi uvedl, že po prolezení první stěny všichni zalehli a bratr Josef přestípl drát v další stěně. Udělal si větší otvor a chtěl tím prolézt. Přitom však byl zasažen elektrickým proudem. Pak se posadil a v tom k jejich místu přibíhala hlídka pohraniční stráže. Již ze vzdálenosti asi 10 metrů je vyzývala, aby dali ruce vzhůru. Než však stačil s bratrem Helmutem vstát, tak následoval výstřel do vzduchu. Na druhou výzvu se již postavili a dali s Helmutem ruce nahoru. I po této druhé výzvě bratr Josef byl v pololeže na zemi a bratr Helmut popošel několik kroků. V té souvislosti vyslovil názor, že hlídka zřejmě pojala nějaké podezření, a proto vystřelila. On sám v době střelby zalehl a teprve později na výzvu opustil úkryt. Jeho dva bratři utrpěli však taková zranění, že jim podlehli. I když nebylo možno tuto osobu vyslechnout, protože zemřela, přesto z její výpovědi se podávají takové markanty, které ukazují na takovou situaci, že nebylo nutno zbraně vůči těmto osobám použít způsobem, jak učinil obžalovaný. Ten se nemůže vymlouvat, že jednal v souladu s předpisy a prakticky i na určitý rozkaz a že ti, kteří vydali předpis, kteří zadržovali republiku, jsou nepostiženi. Lze toliko připustit, že obsah předpisu má různé rozměry, ale to neznamená, že nelze obžalovanému vytýkat porušení příslušných norem a dovozovat pak i jeho trestní odpovědnost za jednání, kterého se dopustil. V tomto směru lze připomenout čl. 8 Charty - právního podkladu Mezinárodního soudního tribunálu zřízeného pro Norimberský proces, podle kterého bylo stanoveno, že "jednání na rozkaz" nebude bráno v úvahu jako důvod, který by vylučoval trestnost, nýbrž nejvýše jako důvod ke zmírnění trestu. V posuzovaném případě obžalovaný však nejednal na podkladě výslovného konkrétního rozkazu, že má bez jakýchkoli zábran a zhodnocení situace použít střelné zbraně způsobem, jak bylo zjištěno. Pokud se týká jeho tvrzení, že registroval jakýsi pohyb jedné osoby, pak zcela zjevně nemohlo jít a nešlo o pohyb směřující k nějakému útoku vůči jeho osobě. Znamená to, že obžalovaný nereagoval adekvátně na situaci a že bezprostředně bez jakýchkoli zábran začal střílet proti oběma osobám.

Třeba uvést, že obžalovaný si nemohl neuvědomovat, že osoby nacházející se uvnitř drátěného zátarasu nemají jednoduchou možnost dokončit jimi realizovaný pokus opuštění republiky. Registrované osoby neměl dostatečně

identifikovány a nacházel se v situaci, že mohl použít jiných prostředků k zadržení těchto osob. Situaci však náležitě nezhodnotil, ale naopak zjevně v rozporu s citovanými normami nakonec vystřelil dvě delší dávky proti těmto osobám z kratší vzdálenosti. Nemohl za té situace pochybovat, že takovými výstřely zasáhne tyto osoby a přinejmenším jim způsobí těžká zranění. V tomto ohledu jednal zjevně úmyslně. Přinejmenším byl srozuměn se vznikem takového následku, který v tomto rozsahu nepochybně z jeho jednání hrozil. Nic na tom nemění skutečnost, že měl sám obavy o svůj život. V žádném případě nešlo o podmínky nutné obrany případně krajní nouze. Soud však není toho názoru, že by obžalovaný svým jednáním chtěl způsobit smrt těchto osob, tedy vyvolat takový následek, který nastal, úmyslně. Nedá se opodstatněně tvrdit, že by byl v dané chvíli i s takovým následkem případně srozuměn. Zůstává však skutečností, že v důsledku jeho jednání bylo vyvoláno usmrcení těchto osob, čemuž se podle důkazů zabránit žádným způsobem v dané chvíli nedalo. K tomuto následku podle přesvědčení soudu lze obžalovanému však přičítat rovněž zavinění, avšak nedbalostního charakteru. Vzhledem k okolnostem, za kterých došlo k závažnému zranění obou jmenovaných osob, musel obžalovaný vědět, že i takový následek může být vyvolán, avšak jen bez přiměřených důvodů spoléhal, že k něčemu takovému nedojde, že takový výsledek patrně nenastane. Nepřiměřenost důvodů plyne již z toho, že použil zbraně hromadně účinné, střelbu delšími dávkami z krátké vzdálenosti, bez jakékoliv kontroly, při podstatně snížené viditelnosti, takže bez patřičné orientace zasahoval fakticky životně důležité orgány.

Takovouto odpovědnost obžalovaného nevylučují ani výpovědi svědků, byť obsah těchto výpovědí je obžalovaným namítán. Svědek Ladislav Jura se na vlastní události nikterak nepodílel. Pouze uvedl, že byl vyslán na místo události. Tam se sice dostavil, avšak nerealizoval všechny takové úkony, jak zmínil obžalovaný. Podle něj spatřil ležícího obžalovaného a dalšího člena hlídky a nějaká šetření neprováděl. Naopak zanedlouho po něm se dostavil velitel jednotky, který jej odeslal zpět. Svědek Jaroslav Pluhař, který byl přítomen vlastnímu průběhu události, vypověděl, že tehdy nebyla úplná tma, ale rozeznával jen siluetu postavy. On sám zbraně nepoužil vůči osobám. Slyšel však, že střílel velitel hlídky. Jak obžalovaný vystřelil, tak začal utíkat zpátky a tam zkušel, zda má funkční samopal. Teprve asi na třetí pokus z něj vyšla rána. Pamatuje se, že byl po události vyšetřován, avšak nakonec učinil podpis na prázdný papír. V žádném případě nepodepsal to, co je obsahem výpovědi před vyšetřující komisí. Nicméně však ani tento moment nikterak nemění důkazní situaci. Je skutečností, že tento svědek tehdy vykonával službu jako voják v záloze a že fakticky zbraně vůči osobám nepoužil. Ostatními důkazy je pak doloženo to, co svědčí k místu

události a dalším okolnostem souvisejícím s průběhem státní hranice v daném místě a šetřením události či popisem průběhu drátěných zátarasů. Konkrétně je tedy evidentní, že obsah důkazů nesvědčí k obhajobě obžalovaného, ale naopak důkazy jej usvědčují z toho, co je uvedeno v popisu o jeho vině. Každopádně nebyly podmínky pro použití zbraně a lze potvrdit naprosto jednoznačně, že svědek Jaroslav Pluhař proti osobám nestřílel.

Na podkladě všech rozvedených faktů soud tedy dovodil, že obžalovaný jednal zaviněně a že jinému úmyslně způsobil těžkou újmu na zdraví a nakonec nedbalostně zavinil i smrt dvou osob. Proto jeho jednání bylo po právní stránce posouzeno jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1,3 tr.zák. Vzhledem k rozvedenému nebylo uznáno, že by trestnost obžalovaného byla promlčena a nebylo také shledáno, že by takováto trestná činnost podléhala některé z amnestií prezidentů republiky v uplynulé době.

Za daný trestný čin byl obžalovanému vyměřen s použitím § 40 odst. 1 tr.zák. trest odnětí svobody ve výši 20 měsíců. Bylo tedy využito ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody, když jinak byl obžalovaný ohrožen trestní sankcí v rozpětí od 5 do 12 roků. Způsobil totiž nejen úmyslně těžké újmy na zdraví u dvou osob, ale takovým činem již nedbalostně vyvolal i smrt těchto osob. V těchto souvislostech bylo zhodnoceno, že obžalovaný se takovým způsobem zachoval v době, kdy vykonával vojenskou základní službu při ostraze státní hranice. Nacházel se v osobní složité situaci, kdy na jedné straně vnímal, že došlo k narušení státní hranice, že měl dodržet všechny požadavky na něj kladené, aby narušitele zadržel, aby sám sebe nevystavoval v nebezpečí trestního postihu za nesplnění všech nároků na výkon služby na státní hranici a že se při registraci postav musel rozhodovat bezprostředně bez jakékoliv rady ze strany někoho jiného, zejména nadřízeného. Nakonec se rozhodl chybně a vyvolal tedy velmi závažné následky. Od události uplynula však dlouhá doba 40-ti roků. Před událostí i po ní se obžalovaný choval bezúhonně, spořádaně a nebylo jeho vinou, že věc byla tehdy objasňována špatně a neodpovědně. Je tedy jasné, že poklesla společenská závažnost trestné činnosti, již se obžalovaný dopustil. Uznal způsobené následky a projevil také nad nimi lítost. V současnosti je osobou zdravotně postiženou, jak vyplývá z předloženého obsahu lékařské zprávy. Dosáhl také vyššího věku. Okolnosti případu, jak jsou rozebrány a také osobní poměry obžalovaného jsou tedy toho druhu, že použití trestní sazby odnětí svobody zákonem stanovené by bylo pro obžalovaného nepřiměřeně přísné. Soud proto dovodil, že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání. Proto bylo přistoupeno ke stanovení zmíněné výměry trestu.

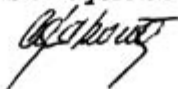
Účelem trestu podle § 23 odst. 1 tr.zák. je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Jestliže se zhodnotí se zřetelem na uplynulou dobu cíle tohoto trestu ve vztahu k tomuto obžalovanému, lze dojít k opodstatněnému stanovisku, že jakýkoliv represivní trest by nemohl splnit sledované požadavky. Byl by jen vyjádřením neuznávaného principu "oko za oko, zub za zub". Nelze již odčinit to, co se stalo, co nepochybně vyvolalo zármutek a bolest těch, jichž se škodlivý výsledek dotkl. Nelze ani odčinit fakt, že takovým počínáním byla poškozena celá společnost. Obžalovaný bezpochyby si vnitřně uvědomuje, co vyvolal a i takový moment nakonec vyjádřil, že jej po události průběh jeho činnosti a zejména jeho škodlivý následek dlouho pronásledoval. Proto v zájmu humanity i přes význam dotčenosti daných zájmů, povolil soud tomuto obžalovanému podmíněný odklad výkonu trestu na kratší zkušební dobu. Nevylučuje to totiž obsah § 58 odst. 1 písm. a) tr.zák. Rozhodnutím soudu došlo k pojmenování viny obžalovaného, k charakterizování toho, k jakým nezákonným projevům v minulém období docházelo a současně došlo tím i k plné rehabilitaci a satisfakci těch, kteří byli minulým režimem postiženi.

Ze všech těchto důvodů s přihlédnutím k řadě okolností zmírňujících vinu obžalovaného, skutečností dosvědčujících jinak bezúhonnost tohoto pachatele, bylo rozhodnuto ve znění výroku tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku může obžalovaný, ale i jeho nejbližší, podat odvolání ve lhůtě do 8 dnů od doručení rozhodnutí. Odvolání se podává ve čtyřech vyhotoveních u podepsaného soudu. Odvolání může podat i státní zástupce a může tak učinit ve prospěch i v neprospěch obžalovaného. Úspěšně se nemůže domáhat změny ten, kdo se výslovně odvolání vzdal.

V Táboře dne 27. dubna 2000

Za správnost vyhotovení:
V. Cášková

Předseda senátu
JUDr. Jiří BERNÁT
v.r.